

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 27

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 8. juli 1950

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárid

24 Árg.

RØÐA AV P. M. DAM

(Hildin í danska útvarpinum 15.-5. 1950)

(ENDAD)

Men trangen til mere frihed og selvstyre døde ikke i befolkningen.

Der fandtes til stadighed baade danske og færøske røster, der hævdede sig for genoprettelsen af lagtingsituationen.

Efter en langvarig kamp lykkedes det i 1852.

Men det var ikke det gamle lovgivende ting med de meget vidtgaaende beføjelser.

Det nyoprettede lagting blev kun raadgivende. Den ærværdige lagmand blev byttet om med en dansk embedsmand, amtmanden, som dog m. h. t. ledelsen af lagtinget blev erstattet med en folkevalgt lagtingsformand. Men dette er sket først i den nyere tid.

Det kan ikke nægtes, at man fra dansk ansvarlig side ikke havde øje for værdien af det færøske nationale liv. Enkelte mænd som Svend Grundtvig m. fl. dannede dog en straalende undtagelse. Disse mænd har gjort deres navne uødelige i Færøernes sprog og nationale vækkelsehistorie.

Vækket til fuld bevisethed af den danske højskolebevægelse rejste de nationale krav og følelser sig som en uimodstaaelig flodbølge, og man blev vidne til den stadig haardere nationale kamp med krav om fuld ret for det færøske sprog, genindførelse af lagtingets lovgivningsmyndighed m. m.

I ufornuft og misforstaaelse søgte man, som det staar i bibelen, at stampe imod brodden hvilket bare førte ud i den endnu i frisk minde værende pinlige afstemning om samhørighed med Danmark eller fuld adskillelse.

Det stod paa nippet.

Men samhørigheden sejrede.

Forhandlingerne kom i et nyt luftlag, hvor der aandede fuld national forstaaelse og erkendelse af, at Færingerne er en særlig nordisk nation med fuld ret til national hævdelse og alt det selvstyre, som de maatte ønske.

Vi fik den nye styrelsesform,

som er blevet betegnet som en forbilledlig venskabs- og frihedspagt mellem to brødrefolk.

Den nye styrelsesordning gaar i korthed ud paa:

Fuld anerkendelse af det færøske sprog som øernes hovedsprog. Men dansk skal læres godt og omhyggeligt og er i alle forhold paa Færøerne sideordnet med det færøske sprog.

Anerkendelse af det færøske flag som øernes nationale symbol.

Lagtinget faar igen sin gamle Lovgivningsmagt, og der oprettes et landsstyre, der bestaar af lagmanden med et vist antal landsstyresmænd. *Hjemmestyret* bestaar af landsstyret og lagtinget, der lovgivningsmæssigt og økonomisk har det fulde ansvar i alle særanliggender, d. v. s. paa de omraader, som hjemmestyret har overtaget som specifikt færøske. *De af lagtinget vedtagne love* kundgøres og sættes i kraft ved lagmandens og en af landsstyresmændenes underskrift.

Øernes anliggender deles iøvrigt i A og B-sager.

Alle under A nævnte omraader — og de er langt de fleste — kan hjemmestyret overtage bare ved at meddele regeringen det, medens man vedrørende B-sagerne maa forhandle med regering og rigsdag, hvis man maatte ønske nogen ændring der.

Retsvæsenet er fælles med underinstansen paa Færøerne og Danmarks landsret og højesteret som overinstanser.

Fælles borgerrettigheder.

Fælles pengevæsen. Dog har Færøerne ret til at have deres egne, men af nationalbanken garanterede pengesedler, hvis kurs er den danske kronen.

Færingerne har ret til at disponere over den af dem indtjente valuta, men kan, naar de har det fornødent, faa deres fremmede valuta suppleret af nationalbanken.

Færøerne erholder to folkevalgte repræsentanter i det danske folketing.

Udenrigstjenesten er fællesanliggende.

SØLUÓRSLIT OG FISKANØGD FYRI JUNI 1950

Juni

£

1. Stuttur	Aberdeen	126	Cwt.	470-13-5
2. Hovgrímur	Grimshy	301	kit.	763- 6-0
3. Njarlingur	»	335	»	865-19-3
5. Alvi	»	271	»	832- 6-0
8. Alvur	»	236	»	338- 3-0
9. Valfarið	»	78	»	708-19-0
15. Dragasund	»	120	»	822- 7-0
16. Símin á Torkilshegggi	»	260	»	644-15-0
» Havsöki	»	310	»	732- 2-8
17. Eystnes	»	263	»	862-14-6
» Suðurfarið	»	247	»	454-14-6
» Bláfossur	»	173	»	209-12-1
» Fossá	»	396	»	717- 6-6
20. Norðberg	»	384	»	1054-19-0
» Fagriklettur	Aberdeen	272	Cwt.	376-16-0
» Bárið	»	305	»	454-19-0
23. Kúrberg	Grimshy	323	kit.	810-15-0
» Poppy	»	480	»	2939-11-0
» Royndin	»	372	»	961- 1-0
26. Trygve	»	278	»	753- 9-8
27. Trækroner	Aberdeen	216	Cwt.	315- 2-6
28. Sonja Egholm	Grimshy	340	kit.	759- 3-0
» Hoyvík	»	211	»	437- 9-0

5378 kit

919 Cwt. 17204- 4-7

Juni 1950 388.188,2 kg — 334.470,39 kr.

Juni 1949 891.324,1 kg — 1.005.414,24 kr.

Hjemmestyret kan dog, naar det drejer sig om øernes erhvervsinteresser føre selvstændige forhandlinger med udlandet under udenrigsministeriets introduktion og assistance, *ligesom hjemmestyret* kan lade sig repræsentere, hvis det drejer sig om udenlandske forhandlinger om erhvervsforhold, der vedrører baade færøske og danske interesser.

Disse rettigheder har man fra færøsk side allerede i vid udstrækning gjort brug af *ligesom det betragtes som en selvfølge*, at Færingerne partipolitisk, fagforeningsmæssig, kulturelt og nationalt lader sig repræsentere paa udenlandske møder og stævner. Jeg skal i denne forbindelse henvise til de nordiske studentermøder og den nordiske socialdemokratiske samarbejdskomites møde nu i Oslo, til hvilke stævner Færingerne har sendt deres egne repræsentanter.

Hvordan har nu den nye ordning virket, spørges der.

Der er gaaet for kort tid, til at man kan besvare dette spørgsmaal fyldestgørende.

Jeg tror dog, at jeg uden tøven kan sige, at den i det store og hele har virket godt.

Dette erkendes ikke bare af

styrelsesordningens oprindelige tilhængere og forkæmpere, men erkendelsen rækker langt ind modstandernes lejr, for ikke at sige, at inderst inde er alle tilfredse med den.

Det er mig en stor glæde at kunne sige, at der har, siden styrelsesordningen blev vedtaget været et glimrende samarbejde mellem hjemmestyret og de forskellige færøske repræsentanter paa den ene side og den danske regering, rigsdag, ministerielle kontorer og embedsmænd paa den anden side, hvilket samarbejde ogsaa paa alle omraader har givet resultater af den allerstørste betydning.

For eksempelvis at anføre nogle omraader, hvor der allerede kan spores gode frugter af samarbejdet, kan nævnes:

Gennemførelsen af *alders- og invaliderentelov*.

Loven om born af enker.

Loven om særforborg m. m.

Den nye lærerlønningsslov.

50% lagtings- og 25% statstilskud til udbygning af havneforholdene paa Færøerne.

Udførelse af et hypermoderne sygehus paa Suderøen.

Lagtingets og statens medvirkning til anskaffelse af et hyper-

(Frh. síðu 4)